

Věc: Informace pro podnikající fyzické osoby a právnické osoby, které dosud nebyly držiteli datové schránky

Ke znění zákonů účinných od: 1. ledna 2023

Doplňuje/mění předchozí zveřejněná stanoviska: -

Zpracoval: pplk. Mgr. Ing. Jitka Kobulejová

Dne: 16. 1. 2023

Od 1. 1. 2023 došlo ke změně zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“) a zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“). Tyto změny mohou mít vliv na podání učiněná při správě daní prostřednictvím datových schránek, respektive na povinnost činit tato podání elektronicky.

Od 1. 1. 2023 budou **ze zákona** postupně zřizovány (v průběhu prvních 3 měsíců roku 2023) datové schránky nově i **všem podnikajícím fyzickým osobám**, které je do konce roku 2022 zřízeny neměly a které jsou zapsány do zákonem stanovené evidence nebo rejstříku (např. živnostníci, ale i osoby samostatně výdělečně činné bez živnosti). Ty podnikající fyzické osoby, které v zákonem stanovené evidenci nebo rejstříku zapsány nejsou, si budou moci zřídit datovou schránku tzv. **na žádost**. Fyzické osoby (nepodnikající) si datovou schránku mohou zřídit výhradně **na žádost**.

Datové schránky budou od 1. 1. 2023 **ze zákona** postupně zřizovány i **všem právnickým osobám**, které je do konce roku 2022 zřízeny neměly (týká se např. společenství vlastníků jednotek, spolků apod.) a které jsou zapsány v základním registru osob. Ty právnické osoby, které v registru osob zapsány nejsou, si budou moci zřídit datovou schránku tzv. **na žádost**.

Zcela nové datové schránky budou podle pravidel platných a účinných od 1. 1. 2023 postupně ze zákona zřízeny všem podnikajícím fyzickým osobám i právnickým osobám, které sice měly datové schránky zřízeny již dříve, ale ke konci roku 2022 se tyto jejich datové schránky nacházely ve stavu, kdy byly znepřístupněny.

Od 1. 1. 2023 daňový řád dle § 72 odst. 6 ukládá povinnost, aby **každý daňový subjekt anebo jeho zástupce v případě, že mají zpřístupněnu datovou schránku, která se zřizuje ze zákona anebo v případě, že jim zákon ukládá povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, činili vůči správci daně formulářové podání¹ pouze elektronicky** podle § 72 odst. 2 písm. c) daňového řádu s využitím dálkového přístupu ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně, a to datovou zprávou odeslanou způsobem uvedeným v § 71 odst. 1 písm. a) až d) daňového řádu, tedy datovou zprávou

- podepsanou způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu,
- s ověřenou identitou podatele způsobem, kterým se lze přihlásit do jeho datové schránky,
- s využitím přístupu se zaručenou identitou, nebo
- prostřednictvím daňové informační schránky.

¹ Formulářovým podáním se rozumí daňové tvrzení, přihláška k registraci a oznámení o změně registračních údajů včetně žádosti o zrušení registrace, a to včetně příloh, které jsou jejich součástí (§ 72 odst. 1 daňového řádu).

Povinnost činit podání elektronicky podle § 72 odst. 6 daňového řádu ve znění účinném od 1. 1. 2023 se nevztahuje na podatele, kteří mají zřízenou datovou schránku **tzv. na žádost**.

Povinnost činit vůči správci daně formulářové podání pouze elektronicky neznamena, že daňový subjekt musí použít výhradně datovou schránku. Jsou umožněny i jiné způsoby elektronického podání – viz výše, nicméně podání prostřednictvím datové schránky daňovým subjektům doporučujeme.

Existence povinnosti podat přiznání výhradně elektronicky se posuzuje k okamžiku, kdy je formulářové podání (např. daňové přiznání) podáváno, a to ve vztahu ke konkrétnímu podateli. Povinnost činit formulářová podání vůči správci daně pouze v elektronické podobě platí až od **zpřístupnění²** datové schránky. Do té doby lze činit příslušná formulářová podání i v listinné podobě. Tedy má-li podnikající fyzická osoba či právnická osoba ke dni podání zpřístupněnu datovou schránku zřízenou ze zákona, je povinna učinit podání elektronicky. Stejně tak činí-li podání zástupce podnikající fyzické osoby či zástupce právnické osoby a má zpřístupněnu datovou schránku zřízenou ze zákona, je povinen učinit podání elektronicky. Nezáleží při tom na faktu, zda ten, koho zastupuje, datovou schránku již zpřístupněnu má či nikoliv.

Pro úplnost uvádíme, že stanoví-li jiný právní předpis (např. zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů³) povinnost podat daňové přiznání příp. dodatečné daňové přiznání či jiné podání elektronicky, je daňový subjekt povinen toto dodržet a je možné za tímto účelem jako jednu z možností elektronického podání využít datovou schránku, a to i datovou schránku, která byla daňovému subjektu zřízena tzv. na žádost.

V případě, že daňový subjekt je ze zákona povinen podat formulářové podání elektronicky ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně, avšak tuto zákonnou povinnost ani po výzvě správce daně nesplní, bude se jednat o vadu podání, která je sankcionována částkou 1 000 Kč.

Datové schránky, které jsou zřizovány ze zákona, lze znepřístupnit pouze ze zákonných důvodů, tj. např. z důvodu výmazu subjektu ze zákonem stanovené evidence, úmrtí, omezení na osobní svobodě apod. K vlastnímu zrušení datové schránky dojde až uplynutím tří let od jejího znepřístupnění za podmínek dle § 13 zákona o elektronických úkonech.

plk. JUDr. Jana Jarešová, Ph.D.
ředitelka odboru
odbor 30 - Právní
Generální ředitelství cel

² Je třeba rozlišit pojmy „zřízená datová schránka“ a „zpřístupněná datová schránka“. Zákon o elektronických úkonech stanovuje, že datové schránky musí být zřízeny všem podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám nejpozději do konce března 2023. Jakmile bude subjektu zřízena datová schránka, obdrží k ní přístupové údaje. Datová schránka se zpřístupní buď okamžikem, kdy se do ní subjekt poprvé přihlásí na základě obdržených přístupových údajů, anebo 15 dnem od doručení přístupových údajů. Zpřístupnění datové schránky zřízené ze zákona se nelze vyhnout.

³ Viz např. § 57 odst. 22, § 76 odst. 2, § 122a odst. 1 písm. b) bod 2, § 134x odst. 2, § 134zf odst. 5, § 134zi odst. 2, § 134zza odst. 4 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.